

KLIIMAMINISTER
MÄÄRUS

**Ettevõtete ressursitõhususe investeeringute toetuse andmise
tingimused ja kord perioodil 2021–2027**

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 10 lõike 2 alusel.

**1. peatükk
Üldsätted**

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega reguleeritakse toetuse andmise tingimusi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“, erieesmärgi nr 6 „Ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine“ meetme 21.2.4.1 „Ringmajanduse korraldamine” sekkumises nr 21.2.4.12 „Tööstuse ja teenindussektori, sh VKE-de energia- ja ressursitõhususe tõstmine ja auditite toetamine“.

(2) Toetust eraldatakse 2023–2026 riigi eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Ringmajanduse korraldamine“ tegevuse „Ressursitõhususe ja ökoinnovatsiooni edendamine“ tulemuste saavutamiseks.

(3) Kui käesoleva määruse alusel antakse riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (edaspidi *üldise grupierandi määrus*), alusel, lähtutakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatust.

Riigiabi antakse kas:

- 1) investeeringuteks ette nähtud regionaalabina (edaspidi *regionaalabi*) üldise grupierandi määruse artikli 14 alusel;
- 2) investeerimisabina keskkonnakaitseks, sealhulgas CO₂ heite vähendamiseks (edaspidi *keskkonnakaitseks antav abi*) üldise grupierandi määruse artikli 36 alusel;
- 3) energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abina (edaspidi *energiatõhususeks antav abi*) üldise grupierandi määruse artikli 38 alusel;
- 4) ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antav investeeringuteks ettenähtud abi üldise grupierandi määruse artikli 47 alusel.

(4) Käesolevat määrust ei kohaldata üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–5 sätestatud juhtudel.

(5) Käesolevat määrust ei kohaldata raskustes olevale ettevõtjale üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 mõistes.

(6) Käesoleva määruse alusel ei maksta üksikabi ettevõtjale, kellele Euroopa Komisjoni sellise eelneva otsuse alusel, millega sama liikmesriigi poolt antud abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks.

(7) Abil peab olema ergutav mõju vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 6.

(8) Kui määruse alusel antav abi on vähese tähtsusega abi, järgitakse abi andmisel Euroopa Komisjoni määruses (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud.

(9) Abi andmisel kohaldatakse lõikes 8 nimetatud määruse artiklis 1 sätestatud välistusi. Ühele ettevõtjale kõigist allikatest antud vähese tähtsusega abi ei tohi kolme majandusaasta jooksul ületada 200 000 eurot.

(10) Üheks ettevõtjaks loetakse Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõikes 2 määratletud ettevõtja. Vähese tähtsusega abi võib kumuleerida teiste abiliikidega Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artiklis 5 sätestatud tingimustel ja piirmäärades.

(11) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1–4 nimetatud abi liike ühe taotluse raames kombineerida ei ole lubatud.

(12) Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja meetodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-le 7.

§ 2. Terminid

(1) Määruses kasutatakse termineid Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) ning muid valdkondi reguleerivate õigusaktide tähenduses.

(2) Käesoleva määruse tähenduses:

1) *abikõlblik kulu* on projekti toetusest rahastatava tegevuse elluviimiseks vajalik ja mõistlik toetatav kulu, sealhulgas omafinantseering, mis on tekkinud abikõlblikkuse perioodil ning mille aluseks olevad tegevused on kooskõlas Eesti ja Euroopa Liidu õigusega;

2) *abikõlblikkuse periood* on ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti tegevuste elluviimiseks abikõlblikud kulud tekivad toetuse saajal, kes need tasub;

3) *detailne ressursiaudit* on detailne analüütiline ülevaade, mis on ressursitõhususe projekti aluseks ja milles sisaldub hinnanguline säästupotentsiaal, projekti kirjeldus ja tasuvushinnang, soovituslik tegevuskava ja seireplaan, mille on rakendusüksus kinnitanud rakendusasutusega kooskõlastatult;

4) *ei kahjusta oluliselt põhimõtte* on põhimõtte, mille kohaselt ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile;

5) *energiatõhusus* on töö, teenuse, kauba või energiaväljundi ja energiasisendi vaheline suhe;

6) *riigihange* on menetlus, mille viib läbi hankija või toetuse saaja ja millega soetatakse asju, teenuseid või ehitustöid;

7) *innovatsioon* on uute ideede ja teadmiste kasutamine uudsete lahenduste rakendamiseks, mis hõlmab toodete ja teenuste väljatöötamist ning uuendamist (tooteinnovatsioon), vastavate turgude hõivamist ja laiendamist (turuinnovatsioon), uute tootmis-, tarne- ja müügimeetodite loomist ning juurutamist (protsessiinnovatsioon), uuendusi juhtimises ja töökorralduses

(organisatsiooniinnovatsioon) ning töötingimuste ja personali oskuste arendamist (personaliinnovatsioon);

8) *projekt* on kindlaks määratud tulemuse, eelarve ja piiritletud ajaraamiga tegevus või seotud tegevuste kogum, millega kaasnevate kulude hüvitamiseks toetust taotletakse või kasutatakse;

9) *projekti kogumaksumus* on projekti elluviimiseks tehtavate abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude kogusumma;

10) *ressursiaudit* on ettevõtte ressursikasutuse analüüs, mille eesmärk on anda hinnang säästuvõimalustele ettevõttes rakendusüksuse poolt eelnevalt rakendusasutusega kooskõlastatud „Nõuded ressursiauditile” kohaselt. Ressursiaudit jaguneb ülevaatlikuks ja detailseks auditiks;

11) *ressursid* on kõige üldisemas mõistes tootmisvahendid ja -tagavarad, mida on võimalik kasutada;

12) *ressursitootlikkus* on materjali kasutuse efektiivsust väljendav näitaja, mis arvutatakse SKP ja kodumaise materjalitarbimise suhtena ja mis näitab, mitu lisandväärtuse eurot on suudetud luua ühe kilogrammi materjali kasutamise abil. Arvutamisel kasutatakse SKP aheldatud väärtust, mille referentsaasta on 2015;

13) *ressursitõhusus* on säästetud ressursi hulk, mis määratakse, mõõtes või hinnates tarbimist enne ja pärast ressursitõhususe parandamise meetme rakendamist, tagades ka ressursitarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise;

14) *suurettevõtja* on ettevõtja, kes ei vasta väikese või keskmise suurusega ettevõtja mõistele;

15) *tootmisjääk* on materjal, mida ei ole tahtlikult toodetud, vaid on tootmisprotsessist üle jääv materjal või muu ressurss;

16) *tootmisüksus* on eraldiseisev hoonete, rajatiste või seadmete kompleks, mille eraldiseisvusest tingituna on võimalik välja arvestada tema majanduslikud näitajad – tootmismahud, kulud ja tulud – ning tehtav investeering on käsitletav terviklahendusena;

17) *väikese või keskmise suurusega ettevõtja* on ettevõtja konkurentsiseaduse § 2 mõistes, vastab Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 asutamislepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*), lisas I sätestatud kriteeriumidele;

18) *ümberpaigutamine* on sama või sarnase tegevuse või selle osa üleviimine ühest Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu osalisriigi ettevõttest teise EMP lepingu osalisriigis asuvasse ettevõttesse, kuhu toetatav investeering tehakse. Ümberpaigutamine toimub siis, kui toode või teenus täidab nii algses kui ka toetatavas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet ja vastab sama liiki tarbija nõudmistele või vajadustele ning EMP-s asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad;

19) *kliimakindluse tagamine* on protsess, mille eesmärk on vältida taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja et projektist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on kooskõlas 2050. aastaks saavutatava kliimanetraalsuse eesmärgiga. Kliimakindluse tagamiseks seda hinnatakse ning asjakohane analüüs esitatakse koos taotlusega. Taristu kliimakindluse tagamise hindamisel tuleb lähtuda Euroopa Komisjoni teatisest nr 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised aastateks 2021–2027“ (ELT C 373, 16.9.2021, lk. 1–92).

20) *alginvesteering* on investeering, mis vastab üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 49 esitatud definitsioonile.

21) *uut majandustegevust soodustav alginvesteering* on investeering, mis vastab üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 51 esitatud definitsioonile.

§ 3. Toetuse andmise eesmärk ja tulemus

(1) Toetuse andmise eesmärk on suurendada ressursitootlikkust tööstusettevõtetes innovaatiliste rohetehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõtu kaudu, et aidata kaasa kliimanetraalsele majandusele, kliimamuutustele vastupidavusele ja kliimamuutustega kohanemisele.

(2) Toetuse andmine panustab meetmete nimekirja väljundnäitaja saavutamisse, milleks on ringmajanduses toetatavad ettevõtjad.

(3) Toetuse tulemusena panustatakse meetmete nimekirja tulemusnäitaja saavutamisse, milleks on esmase toorme sääst projektidega.

(4) Toetatavates projektides arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid. Toetatavate projektide tegevused aitavad kaasa Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi *Eesti 2035*) aluspõhimõtete hoidmisse ning sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihi „Eesti majandus on tugev ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ning leiab uusi äri võimalusi“ eesmärkide saavutamisse.

(5) Lõikes 4 nimetatud strateegia aluspõhimõtete hoidmist ja sihi „Majandus - Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisele kaasa aitamist keskkonna- ja kliimaeesmärke ning regionaalarengut toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel mõõdikutega „ressursitootlikkus“, „kasvuhoonegaaside netoheide ekvivalenttonnides“ ja „ringleva materjali määr“ ja „tööjõu tootlikkus“.

§ 4. Rakendusasutus ja rakendusüksus

(1) Rakendusasutus on Kliimaministerium (edaspidi *rakendusasutus*).

(2) Rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

§ 5. Toetatavad tegevused

(1) Toetust antakse projektile, mille tegevus panustab §-s 3 nimetatud eesmärgi ja rakenduskava väljund- ja tulemusnäitaja saavutamisse ja mille raames kujundatakse tootmisprotsess ümber järgmiste tegevuste abil:

- 1) ressursitõhusa lahenduse väljatöötamine ja rakendamine;
- 2) seadmete soetamine või väljavahetamine uuenduslike ja ressursi säästvamate vastu;
- 3) seadmete soetamine oma tootmisjääkide kasutamiseks, mis vähendab esmase ja suurendab teisese toorme kasutamist tootmisprotsessis;
- 4) avalikkuse teavitamine toetuse kasutamisest.

(2) Toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43,), artikli 17 kohaselt ega kahjusta oluliselt artiklis 9 nimetatud keskkonnaeesmärke.

§ 6. Kulude abikõlblikkus

(1) Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas ühendmääruse 5. peatükis ja käesolevas määruses sätestatud tingimustega ja taotluse rahuldamise otsusega.

(2) Abikõlblikud on järgmised määruse § 5 kohase tegevuse elluviimiseks ja § 3 kohase tulemuse saavutamiseks vajalikud kulud vastavalt §-s 8 sätestatud piirmääradele ja taotluse rahuldamise otsusele:

- 1) materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute kulud;
- 2) investeeringutega seotud seadistamise kulud;
- 3) teavitamise ja avalikustamise kulud, mis on vajalikud teavituspõhiste täitmiseks vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele 12.05.2022 nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“;
- 4) määruse § 1 lõike 3 punktis 1 nimetatud regionaalabi andmisel on abikõlblikud kulud, mis on seotud alginvesteeringu või uut majandustegevust soodustava alginvesteeringuga materiaalsesse või immateriaalsesse varasse tehtavad kulud, mida arvestatakse üldise grupierandi määruse artikli 14 lõigetes 4, 6, 8 ja 9 sätestatud tingimuste järgi;
- 5) määruse § 1 lõike 3 punktis 2 nimetatud keskkonnakaitseks antava abi korral on abikõlblikud täiendavad investeerimiskulud, mida arvestatakse üldise grupierandi määruse artikli 36 lõikes 4 sätestatud tingimuste järgi;
- 6) määruse § 1 lõike 3 punktis 3 nimetatud energiatõhususeks antava abi korral on abikõlblikud täiendavad investeerimiskulud, mida arvestatakse üldise grupierandi määruse artikli 38 lõikes 3 sätestatud tingimuste järgi.
- 7) määruse § 1 lõike 3 punktis 4 nimetatud ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antav investeeringuteks ettenähtud abi andmisel üldise grupierandi määruse artikli 47 lõike 7 tingimuste järgi.
- 8) personalikulu on abikõlblik üle 200 000-eurose kogukuluga projektide korral toetuse saaja sisseostetud teenusena kuni 5% projekti kogukulust.

(3) Kulud on abikõlblikud kindlasummalise makse alusel kuni 200 000-eurose kogumaksumusega projektide korral ühendmääruse § 20 lõike 1 punkti 1 alusel.

(4) Lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatud abikõlbmatutele kuludele on määruse kohaselt abikõlbmatud järgmised kulud:

- 1) personalikulud alla 200 000-eurose kogumaksumusega projektide korral;
- 2) kulud sõidukite soetamiseks või rendiks;
- 3) kinnisvara ostmise või rentimise kulud;
- 4) üld- ja tegevuskulud;
- 5) investeeringute kulud, mis tehakse üldise grupierandi määruse artiklite 36 ja 38 alusel selleks, et viia ettevõtja tegevus kooskõlla Euroopa Liidu normatiividega, sealhulgas normatiividega, mis on juba vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud;
- 6) muud projektiga mitteseotud ning projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud või ebaolulised kulud;
- 7) riigiabi eeskirjade kohaselt abikõlbmatud kulud.

(5) Käesoleva määruse § 6 lõikes 2 nimetatud riigiabi taotlemise korral ei või kavandatavat tegevust alustada ega sellega seotud siduvaid kohustusi võtta varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

(6) Esimene riigihange, välja arvatud alla 200 000-eurose kogumaksumusega projektide korral, peab olema välja kuulutatud hiljemalt kuus kuud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

§ 7. Projekti abikõlblikkuse periood

- (1) Projekti abikõlblikkuse perioodi algus ei või olla varasem kui taotluse rakendusüksusele esitamise päev ning lõpp ei või olla hilisem kui 31. detsember 2029.
- (2) Käesoleva määruse § 5 lõikes 3 nimetatud toetatava tegevuse projekti abikõlblikkuse perioodi kestus on maksimaalselt 24 kuud.
- (3) Toetuse saaja taotluse alusel ja mõjuva põhjuse olemasolul võib rakendusüksus abikõlblikkuse perioodi pikendada.

§ 8. Toetuse piirsumma ja osakaal

- (1) Taotletava toetuse maksimaalne summa on 1 000 000 eurot ja toetuse minimaalne summa 50 000 eurot projekti kohta.
- (2) Kui abi antakse vähese tähtsusega abina, on toetuse osakaal kuni 47,93%.
- (3) Kui abi antakse regionaalabina üldise grupierandi määruse artikli 14 alusel (v.a Ida-Viru maakonnas), on toetuse osakaal suurettevõtjale kuni 20%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 30% ja väikeettevõtjale kuni 40%.
- (4) Kui abi antakse regionaalabina üldise grupierandi määruse artikli 14 alusel Ida-Virumaa maakonnas, on toetuse osakaal suurettevõtjale kuni 25%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 35% ja väikeettevõtjale kuni 45%.
- (5) Kui abi antakse keskkonnakaitseks antava abina üldise grupierandi määruse artikli 36 alusel, on toetuse osakaal suurettevõtjale kuni 45%, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjale kuni 47,93%.
- (6) Kui abi antakse energiatõhususeks antava abina üldise grupierandi määruse artikli 38 alusel, on toetuse osakaal suurettevõtjale kuni 35%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 45%, väikeettevõtjale kuni 47,93%.
- (7) Kui abi antakse ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks üldise grupierandi määruse artikli 47 alusel, on toetuse osakaal suurettevõtjale kuni 45%, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjale kuni 47,93%.

3. peatükk

Nõuded taotlejale ja taotlusele

§ 9. Nõuded taotlejale

- (1) Taotleja võib olla äriühing, kelle põhitegevus või kõrvaltegevus vastab vähemalt 20% müügitulu ulatuses justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (edaspidi *EMTAK*)“ järgmistele koodidele: mäetööstus (jagu B, alajagu 07-09) või töötlev tööstus (jagu C, alajagu 10-33).
- (2) Toetuse taotleja peab vastama ühendmääruse §-s 3 nimetatud nõuetele.
- (3) Määrust ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7, sealhulgas ka EMTAK-is, avaldatud järgmiste tegevusvaldkondade projektidele:
  - 1) nafta ja maagaasi tootmist abistavad tegevusalad (jagu B, alajagu 091);

- 2) tubakatoodete tootmine (jagu C, alajagu 12);
- 3) põlevkivi kaevandamine ja toornafta tootmine (jagu B, alajagu 061).

(4) Taotleja viimase kolme majandusaasta keskmine müügitulu summeeritult lõikes 1 nimetatud põhi- ja kõrvaltegevuste kohta peab olema vähemalt võrdne taotletava toetuse summaga.

(5) Kui taotleja on projektiga seotud tootmisüksuse jaoks saanud tasuta lubatud heitkoguse ühikuid heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemist, siis samale tootmisüksusele heitkoguse vähendamise investeeringuteks käesoleva määruse alusel toetust ei anta.

§ 10. Taotleja kohustused

Toetuse taotleja on kohustatud täitma ühendmääruse §-s 2 sätestatud nõuded ning lisaks:

- 1) esitama rakendusüksusele informatsiooni, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist või taotluse rahuldamise otsuse alusel tehtavaid väljamakseid;
- 2) kinnitama, et meetme raames toetust saanud tegevused ei põhjusta olulist kahju keskkonna- ja kliimaeesmärkidele, ning järgima keskkonda reguleerivate õigusaktide nõudeid.

§ 11. Nõuded taotlusele

(1) Taotlus peab lisaks ühendmääruse § 4 lõikes 1 sätestatud vastama järgmisele nõudele:

- 1) taotletava toetuse suurus ja selle osakaal abikõlblikest kuludest ei ületa §-s 8 sätestatud toetuse määra.

(2) Taotlus peab sisaldama lisaks ühendmääruse § 4 lõikes 2 nimetatud kinnitustele järgmiseid andmeid ja dokumente:

- 1) üldandmed taotleja kohta;
- 2) projekti eesmärgi ja kavandatavate toetatavate tegevuste kirjeldus;
- 3) taotleja kinnitus esitatud andmete õigsuse kohta;
- 4) selgitus ja kinnitus iga keskkonna- ja kliimaeesmärgi kohta, et projekt vastab põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“. Vastavuse hindamiseks tuleb lähtuda Euroopa Komisjoni teatisest nr 2021/C 58/01 „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusraha puhul“ (ELT C 58, 18.2.2021, lk 1–30), ja rakendusüksuse kehtestatud juhendist selle hindamise vormi ja elluviimise kohta, mis avaldatakse taotlusvooru avamisel rakendusüksuse kodulehel.
- 5) kui taotleja on taotlenud või taotleb projektile või projekti üksikutele osadele toetust muudest allikatest, tuleb taotlusele lisada andmed kõigi projekti avaliku sektori toetuste kohta, sealhulgas toetuste kohta muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest;
- 6) kui omafinantseering tagatakse laenu abil finantsasutusest, lisatakse taotlusele laenuandja krediitkomitee laenuotsus. Erandkorras võib KIK laenuotsuse esitamata jätmist aktsepteerida, kui finantshindamise käigus on taotleja laenu saamise suutlikkus ammendavalt tuvastatav muul viisil;
- 7) projekti tegevusega seotud kinnisasja või ehitise omandi- või kasutusõigust tõendavad dokumendid, mis kehtivad taotluse esitamise hetkest ning näitavad kehtivust vähemalt kuni viis aastat pärast projekti viimase lõppmakse saamist;
- 8) taotleja kinnitus, et ta nõustub elektroonilisel teel teabe saamisega taotluses avaldatud elektronposti aadressil, elektrooniliselt esitatakse ka projektiga seotud otsused;
- 9) tõendid omafinantseeringu ning projektide mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse kohta;
- 10) volikiri, kui taotleja esindaja tegutseb volituse alusel;
- 11) tööde võrreldavad hinnapakumised;
- 12) teave, mis tõendab taotleja ettevõtte suurust;

- 13) detailse ressursiauditi aruanne või selle uuendus, milles on kirjeldatud ressursitõhususe projekti (sh projekti seireplaan) ning projekti ajakava ja toetuse kasutamise rahastamiskava, mis on realistlik ja kooskõlas §-s 7 sätestatud abikõlblikkuse perioodiga;
- 14) finantsanalüüs, mis kajastab projektis osalevate äriühingute majanduslikku olukorda ja taotluses sisalduvat projekti ning vastab KIK-i kehtestatud juhendile;
- 15) kinnitus, et taotlus ei sisaldada tegemisel olevaid või tehtud töid;
- 16) kinnitus, et taotluses planeeritud tegevus on kooskõlas Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktidega;
- 17) selgitus taotleja ja taotluse vastavuse kohta riigiabi nõuetele asjakohaste lisadega KIK-i kodulehel avaldatud juhendi järgi;
- 18) kinnitus, et projektis toodud tegevused vastavad käesolevas määruses sätestatud nõuetele ettevõtte põhi- või kõrvaltegevuse kohta ega ole vastuolus § 9 lõikes 3 sätestatud tegevustega.

4. peatükk **Toetuse taotlemine**

§ 12. Taotlusvooru avamine

- (1) Taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab rakendusasutus, kes edastab asjakohase teabe rakendusüksusele.
- (2) Taotluste vastuvõtmise alustamisest, peatamisest, lõpetamisest, avamise tähtpäevast ja taotlusvooru eelarvest teavitab rakendusüksus avalikkust ja sihtrühmasid oma kodulehel ja üleriigilise levikuga päevalehes vähemalt kümme tööpäeva enne taotluste vastuvõtu algust. Kui esitatud taotluste maht ületab toetuse eelarve, peatab rakendusüksus viivitamata taotluste vastuvõtmise ja teatab peatamisest oma kodulehel.

§ 13. Toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis

- (1) Taotlemine toimub pidevalt kuni toetuse taotlusvooru eelarve ammendumiseni.
- (2) Taotluse esitab rakendusüksusele taotleja või volitatud isik e-toetuse keskkonna kaudu digitaalselt allkirjastatuna. Taotlusi ei võeta vastu enne taotluste vastuvõtmise alguskuupäeva.
- (3) Kui e-toetuse keskkonnas esineb tõrkeid, rakendub taotluse esitamise tähtpäevale ühendmääruse § 5 lõige 2.

5. peatükk **Taotluse menetlemine**

§ 14. Taotluse esitamine ja toimingud taotlusega

- (1) Taotlus toetuse saamiseks esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu määruse §-s 11 sätestatud tingimuste kohaselt.
- (2) Taotluse vastuvõtmisel kohaldatakse ühendmääruse § 5.
- (3) Rakendusüksus teeb taotleja ja esitatud taotluse suhtes järgmised toimingud:
  - 1) taotluse registreerimine;
  - 2) taotluse läbivaatamine;
  - 3) selgituste ja lisateabe küsimine;
  - 4) taotluse täiendamiseks ja muutmiseks ettepanekute tegemine;

- 5) taotluse ja taotleja nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamine;
- 6) taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise, kõrvaltingimusega rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemine.

(4) Taotlusi vaadatakse läbi nende esitamise järjekorras.

(5) Taotluse läbivaatamise käigus kontrollitakse taotluse ja selle lisadokumentide ning taotleja vastavust määruse nõuetele ja taotletava toetuse kulude abikõlblikkust.

(6) Rakendusüksus võib taotluse läbivaatamise käigus nõuda taotlejalt selgitusi ja lisateavet taotluses ja selle lisades esitatud andmete kohta või taotluse täiendamist või muutmist, kui esitatud taotlus ei ole piisavalt selge või selles esineb puudusi, näidates ühtlasi, millised puudused vajavad kõrvaldamist. Taotlejale antakse puuduste kõrvaldamiseks aega kuni kümme tööpäeva vastavasisulise teate väljastamisest arvates. Taotluse menetlustähtaja kulgemine peatub kuni puuduste kõrvaldamiseni.

(7) Taotlus ja taotleja tunnistatakse nõuetele vastavaks juhul, kui on täidetud kõik määruses taotlusele ja taotlejale esitatud nõuded.

(8) Taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) taotlus ei vasta taotlusele esitatavatele nõuetele ning eelnimetatud puudust ei ole võimalik lõike 7 alusel määratud tähtaja jooksul kõrvaldada;
- 2) taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja mõjutab õigusvastaselt taotluse menetlemist;
- 3) taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetele vastavust;
- 4) taotleja ei ole lõike 6 alusel määratud tähtaja jooksul taotluses esinevaid puudusi kõrvaldanud.

(9) Taotleja või taotluse nõuetele mittevastavaks tunnistamise korral teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud toimingute tähtaeg on kuni 30 tööpäeva taotluse esitamisest rakendusüksusele. Taotluse menetlemise aega võib rakendusüksus põhjendatud juhtudel pikendada.

§ 15. Hindamiskomisjoni moodustamine

(1) Projektide valimiseks moodustab rakendusüksus hindamiskomisjoni, mille koosseis kooskõlastatakse rakendusasutusega.

(2) Rakendusüksusel on õigus hindamisprotsessi kaasata eksperte.

(3) Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad kinnitama oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest projektidest ja taotlejatest.

(4) Rakendusüksus annab taotlejale ekspertide küsimustele vastamiseks kuni kümne tööpäevase tähtaja, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg.

§ 16. Projektide hindamine, vastavus-, valikukriteeriumid ja -metoodika

(1) Käesoleva määruse § 11 nõuetele vastava taotluse puhul hinnatakse taotlust esmalt järgmiste vastavuskriteeriumide alusel:

- 1) ressursitootlikkuse kasv;

- 2) investeeingu innovaatus;
- 3) vastavus põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“;
- 4) kasvuhoonegaaside heite vähenemine toodanguühiku kohta;
- 5) projekti ressursikasutuse paranemine.

(2) Lõike 1 punktis 1 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotluse hindamise tulemusena selgub, et ressursisäästuprojekti tulemusena suureneb ettevõtte ressursitootlikkus.

(3) Lõike 1 punktis 2 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotluse hindamise tulemusena selgub, et selles kirjeldatud tehnoloogiline lahendus on innovaativne (vastab innovatsiooni definitsioonile).

(4) Lõike 1 punktis 3 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotleja on hinnanud projekti mõju keskkonnanäesmärkidele ja kirjeldanud vajaduse korral mõjude vältimise või leevendusmeetmete rakendamist ning selle tulemusena ei ole tekitatud olulist kahju ühelegi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 9 sätestatud keskkonnanäesmärgile artikli 17 tähenduses.

(5) Lõike 1 punktis 4 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui projekti tulemusena väheneb kasvuhoonegaaside heite ettevõttes toodanguühiku kohta.

(6) Lõike 1 punktis 5 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui projektiga saavutatakse ressursitõhususe kasv vähemalt 2 protsenti.

(5) Projekti rahastamise otsustamisel lähtub rakendusüksus järgmistest valikukriteeriumidest:

1) projekti kooskõla keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) ringmajanduse tegevussuuna tagamiseks, mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava erieesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele;

2) projekti põhjendus;

3) projekti kuluefektiivsus;

4) taotleja suutlikkus projekti ellu viia;

5) projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtte ja sihiga „Majandus – Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ kliima- ja keskkonnavaldkonnas.

(6) Lõike 5 punktis 1 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotluse ja selle lisadokumentide alusel on võimalik asuda seisukohale, et projekt panustab määruses nimetatud toetuse andmise eesmärkidesse, sh „Eesti 2035“ sihti „Majandus – Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ kliima- ja keskkonnavaldkonnas.

(7) Lõike 5 punktis 2 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui toetuse taotluses kajastatud tegevused vastavad määruse §-s 5 toodud toetatavatele tegevustele ning toetuse taotluse lisadokumendid kinnitavad selliste tegevuste nõuetekohase elluviimise võimalust.

(8) Lõike 5 punktis 3 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotleja esitatud info alusel on võimalik asuda põhjendatult seisukohale, et kavandatav eelarve on määrusega kooskõlas.

(9) Lõike 5 punktis 4 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui taotleja vastab kõigile määruses taotlejale sätestatud nõuetele.

(10) Lõike 5 punktis 5 nimetatud kriteerium loetakse täidetuks, kui toetuse taotluses kajastatud teabe põhjal on võimalik asuda seisukohale, et toetatav projekt vastab määruse §-s 3 sätestatud

toetuse andmise eesmärkidele.

(11) Projekt kuulub rahastamisele ja toetuse taotlus rahuldamisele osaliselt või täielikult, kui on täidetud kõik käesolevas määruses taotlejale ja taotlusele esitatud nõuded ning taotluses kirjeldatud projekt vastab ettenähtud valikukriteeriumidele.

(12) Toetuse taotlusi rahastatakse nende esitamise järjekorras. Rakendusüksus rahuldab käesolevale paragrahvile vastavad toetuse taotlused osaliselt või täielikult nende esitamise järjekorras kuni taotluste rahastamiseks ettenähtud eelarve ammendumiseni.

§ 17. Taotluse rahuldamise tingimused ja kord

(1) Taotleja ja taotluse määruse nõuetele vastavuse korral rahuldatakse taotlus otsusega, kui need vastavad ühendmääruse § 8 lõikes 1 sätestatule.

(2) Taotluse rahuldamise otsuses täpsustatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi, kehtestatakse tingimused ja märgitakse lisaks ühendmääruse § 8 lõikes 4 sätestatule:

- 1) projekti elluviimise tingimused, sealhulgas tähtaeg projekti elluviimisega alustamiseks;
- 2) toetuse maksmise tingimused ja eeldatav ajakava;
- 3) kestvuse nõude periood ja sellega seotud kohustused;
- 4) teave riigiabi või vähese tähtsusega abi andmise kohta;
- 5) toetuse andmise ja kasutamise seotud teabe ja aruannete esitamise tähtajad ja kord;
- 6) projekti kooskõla keskkonnavaldkonna arengukavaga (KEVAD) ringmajanduse tegevussuuna tagamiseks, mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava eesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele.

(3) Rakendusüksus toimetab taotluse rahuldamise otsuse toetuse saajale kätte viivitamata pärast otsuse tegemist e-toetuse keskkonnas.

§ 18. Taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord

(1) Taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

(2) Menetluses olevate taotluste kohta, mille rahaline maht ületab meetme eelarve vaba jäägi ja mida ei ole võimalik ühendmääruse § 9 lõikes 1 sätestatu kohaselt osaliselt rahuldada, tehakse ühendmääruse § 8 lõike 2 punkti 5 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

(3) Rakendusüksusel on õigus teha taotlejale ettepanek taotlust muuta, kui see ei vasta ühendmääruse § 9 lõikele 1. Kui taotleja ei nõustu taotluse muutmise ettepanekuga, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

(4) Taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse vähemalt:

- 1) otsuse tegija;
- 2) otsuse tegemise kuupäev ja otsuse number;
- 3) taotluse esitaja;
- 4) taotluse rahuldamata jätmise põhjendus;
- 5) otsuse vaidlustamise alused ja tähtaeg.

(5) Taotluse rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale e-toetuse keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

§ 19. Taotluse osaline või kõrvaltingimusega rahuldamine

(1) Taotluse osaline rahuldamine on lubatud üksnes põhjendatud juhul ja tingimusel, et toetuse andmise eesmärk on saavutatav ka taotluse osalisel rahuldamisel. Taotluse osalisel rahuldamisel võib taotleja nõusolekul toetussummat vähendada. Kui taotleja ei ole toetussumma muutmiseга nõus, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

(2) Taotluse võib osaliselt rahuldada, kui taotluse rahaline maht ületab toetuste eelarve vaba jäägi.

(3) Taotluse võib osaliselt rahuldada ühendmääruse § 9 lõike 1 kohaselt.

(4) Taotluse rahuldamise otsuse võib teha kõrvaltingimusega ühendmääruse § 9 lõigetes 2 ja 3 sätestatu kohaselt.

(5) Taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse alusel ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele. Õigus toetusega seotud maksetele tekib toetuse saajal pärast rakendusüksuse poolt tingimuse saabumise või täitmise tuvastamist toetuse saaja esitatud teabe põhjal, välja arvatud juhul, kui teavet on võimalik rakendusüksusel tuvastada infosüsteemist või andmeallikast.

6. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine

§ 20. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine

(1) Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel ühendmääruse §-des 12 ja 13 sätestatud tingimustel ja korras ning kui see on kooskõlas riigiabi reeglitega.

(2) Toetuse saaja on kohustatud taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist järgmistel juhtudel:

1) soovitakse pikendada tegevuste abikõlblikkuse perioodi käesoleva määruse § 7 lõikes 2 sätestatu kohaselt;

2) toetuse taotlejal ei ole võimalik jätkata toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel.

(3) Rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest juhul, kui soovitatav muudatus mõjutab oluliselt toetuse andmise eesmärgile vastavat oodatavat tulemust.

(4) Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist.

§ 21. Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine

(1) Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks ühendmääruse § 14 või § 37 lõike 7 alusel.

(2) Toetuse saajal tuleb saadud toetus tagastada lõikes 1 nimetatud otsuse toodu alusel.

7. peatükk

Toetuse saaja õigused ja kohustused

§ 22. Toetuse saaja õigused ja kohustused

(1) Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja selgitusi, mis on seotud määruses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega.

(2) Toetuse saaja peab täitma ühendmääruse §-s 10 nimetatud kohustusi ja muuhulgas:

1) tagab projekti elluviimiseks vajalike õigusaktides ette nähtud lubade ja kooskõlastuste olemasolu;

2) ühendmääruse § 10 lõike 1 punkti 8 kohaselt on toetuse saaja kohustatud võimaldama audiitoril ja kontrollijal viibida projektiga seotud ruumides ja territooriumil, andma neile projekti elluviimise ja toetuse kasutamise kohta suulisi ja kirjalikke selgitusi ning andmeid, sealhulgas väljavõtteid raamatupidamisprogrammist ja pangakontost, ning võimaldama neil teha dokumentidest koopiaid ja väljavõtteid;

3) tagab projekti elluviimise ettenähtud tingimustel ning projektis märgitud tulemuse saavutamise;

4) tagab kestusnõude. Kestusnõuet arvestatakse projekti lõppmaksest ning maksimaalne pikkus ei või olla pikem kui viis aastat. VKE-dele kohaldub kolmeaastane periood, v.a kui riigiabi reeglitest tulenevad pikemad perioodid;

5) säilitab toetuse saamise aluseks olevaid dokumente ÜSS-i §-s 18 sätestatu kohaselt;

6) tagab Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ kohase teavitamistegevuse.

(3) Toetuse saaja viib riigihanke läbi järgmiste nõuete kohaselt:

1) hankimisel lähtub toetuse saaja Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-st 11;

2) rakendusüksus sätestab vajaduse korral taotluse rahuldamise otsuses kohustuse esitada enne ostumenetluse väljakuulutamist ostudokumentide kavandi ja lepingu projekti rakendusüksusele eelkontrolli. Rakendusüksus avaldab dokumentide kohta arvamuse 20 tööpäeva jooksul;

3) toetuse saaja esitab üle 200 000-eurose eelarvega projektide korral rakendusüksusele ostumenetluse korraldamist tõendavad dokumendid ja lepingu e-toetuse kaudu viivitamata pärast selle sõlmimist, kui need pole kättesaadavad riigihangete registrist;

4) toetuse saaja esitab enne lepingu muutmist rakendusüksusele ülevaatamiseks muudatuse kavandi;

5) rakendusüksus avaldab dokumentide kohta arvamuse 20 tööpäeva jooksul.

(4) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele info projekti kavandatavate, elluviidavate või lõpetatud tegevuste ja maksete kohta igal aastal 15. detsembriks ja 15. juuliks.

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 lõike 2 punktist j kohaselt tuleb taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tagada kliimakindlus.

(6) Toetatava tegevuse elluviimisel tuleb tagada, et toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud põhimõtetega „ei kahjusta oluliselt“.

8. peatükk

Aruannete esitamine

§ 23. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine

(1) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti elluviimise kohta aruande vähemalt üks kord e-toetuse keskkonna kaudu. Rakendusüksus täpsustab taotluse rahuldamise otsuses aruannete esitamise tähtaegu ja sagedust.

(2) Projekti aruandes peab olema kajastatud vähemalt järgmine teave:

- 1) projekti aruandlusperiood (kumulatiivne);
- 2) andmed projekti elluviimise kohta (tehtud tegevused, tulemuste ja eesmärkide saavutamine);
- 3) toetuse saaja hinnang projekti tulemuslikkusele ja elluviimisele;
- 4) info teavituspõhiste täitmise kohta, mis tuleneb Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määrusest nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“.

(3) Lõpparuandes esitab toetuse saaja kinnituse, et toetatud tegevused panustasid käesoleva määruse § 3 lõigetes 4 ja 5 nimetatud strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõttesse ja sihtidesse.

(4) Toetuse saaja esitab projekti lõpparuande käesoleva määruse § 24 lõike 6 kohaselt.

(5) Rakendusüksusel on õigus rakendusasutusega kooskõlastatult toetuse tulemuslikkuse hindamiseks nõuda toetuse saajalt aruannete esitamist projekti abikõlblikkuse perioodile järgneva viie aasta jooksul.

(6) Paragrahvi 3 lõikes 3 toodud näitaja saavutustaset raporteeritakse üks aasta pärast projekti lõppemist tegelikele mõõdetud andmetele tuginedes.

(7) Rakendusüksus kinnitab aruanded 30 tööpäeva jooksul nende rakendusüksuse e-keskkonnas esitamisest arvates. Rakendusüksusel on õigus nõuda aruande täiendamist.

(8) Rakendusüksusel on kohustus säilitada riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmisega seotud dokumente kümme aastat alates viimase üksikabi andmisest.

9. peatükk

Toetuse maksmise tingimused

§ 24. Toetuse maksmine

(1) Toetust makstakse abikõlbliku kulu hüvitamiseks ühendmääruse 6. peatükis sätestatud tingimustel ja korras.

(2) Toetust makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõikes 1 ja kindlasummalise maksena ühendmääruse § 28 lõike 2 alusel käesolevas määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustel.

(3) Toetuse saaja esitab makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.

(4) Alla 200 000-eurose kogumaksumusega projektide kindlasummalise makse korral lisatakse maksetaotlusele taotluse rahuldamise otsuses nõutud teave.

(5) Üle 200 000-eurose kogumaksumusega projektide korral lisatakse maksetaotlusele järgmised dokumendid:

- 1) projekti raames sõlmitud hankelepingud, muud dokumendid ning teenuse osutamise lepingud ja töölepingud, kui see ei ole rakendusüksusele enne esitatud;

- 2) lepingu muudatused, lepingukohase reservi kasutamist õigustav dokument ja õiguskaitsevahendite kasutamise teavitused, kui lepingut on täidetud algselt kokkulepitust erinevalt;
- 3) arve või muu raamatupidamise algdokument;
- 4) asjade, teenuste või ehitustööde üleandmist ja vastuvõtmist tõendava dokumendi koopia;
- 5) garantii, kindlustuse või täitmistagatise dokument, kui neid nõutakse lepingus;
- 6) toetuse saaja esitab riigihanke korraldamist tõendavad dokumendid, kui riigihange ei ole läbi viidud riigihangete registris ja hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem.

(6) Rakendusüksus kontrollib 30 päeva jooksul maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide nõuetele vastavust. Puuduste korral määrab rakendusüksus toetuse saajale tähtaja nende kõrvaldamiseks. Makse tegemise aeg pikeneb aja võrra, mis kulub toetuse saajal puuduste kõrvaldamiseks.

(7) Viimane maksetaotlus esitatakse pärast toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmist koos projekti lõpparuandega või pärast projekti lõpparuande esitamist, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2029. Lõppmakse tehakse, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud. Ühendmääruse § 26 lõike 1 kohaselt makstakse toetust kuni 31. märtsini 2030. a.

§ 25. Makse menetlemise peatamine

Rakendusüksus võib peatada toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide menetlemise osaliselt või täielikult ühendmääruse §-s 33 sätestatud juhul.

10. peatükk Finantskorrektsioonid ja vaided

§ 26. Finantskorrektsioonide tegemine ja toetuse tagastamine

Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus tagastatakse ÜSS-i §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatu kohaselt.

§ 27. Vaide esitamine

(1) Rakendusüksuse toimingute või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaide rakendusüksusele ÜSS-i § 31 kohaselt. Vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

(2) Auditiaruande alusel tehtud otsuse peale võib esitada vaide rakendusüksusele ÜSS-i § 31 kohaselt.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristen Michal
Kliimaminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Keit Kasemets
Kantsler